

Jelek és jelrendszerek a nyelv, mint jelrendszer

Vázlat:

1. jelek fogalma
2. jel fajtái
3. jelek jellemzői
4. Nyelvi jelrendszer

1. jel:

- Olyan érzékszerveinkkel felfogható jelenség, amelynek jelentése van. Minden olyan dolog, ami a világban körül vesz minket látható, hallható, tapintható jelnek nevezhető, ha valamely jelentést tulajdonítunk neki.
- A jelek elősegítik a tájékozódást a világban
- Pl: közlekedési lámpa, becsengetés hangja

2. jelek fajtái

- Eredetük szerint
 - Természetes jelek:
 - Nem emberi kéz alkotta
 - pl:
 - láz, villámlás
 - Mesterséges jelek:
 - ember alkotta
 - pl:
 - zászlók, kitűzők, nyelvi jelrendszerek
- Felépítésük szerint:
 - Verbális jelek:
 - nyelvi eszközökből állnak
 - pl:
 - szavak, mondatok, szövegek
 - Nem verbális jelek:
 - Bármely más eszközkészletet vesznek igénybe.
 - pl:
 - gusztus, mimika zebra
- Jelölt és jelölő viszonya szerint:
 - Ikonikus jelek
 - a jelölt kicsinyített mása a jelölőnek, közöttük hasonlóságok vannak.
 - pl:
 - térkép, építési tervek, szög ikonok.
 - indexikus jelek:
 - A jelölt és jelölő között érintkezésen alapuló viszony van.
 - pl:
 - füst->tűz
 - láz->betegség

- Szimbolikus jelek:
 - A jelölt és jelölő között hagyományi, társadalmi szokáson alapuló kapcsolat van.
 - pl:
 - béke szimbóluma a galamb
 - nyelvi jelek
 - zászlók

3. Jelek jellemzői

- Érzékszerveinkkel felfogható
- jelentést tulajdonítunk neki
- közösségi természetű legalább 2 embernek ismernie kell
- beilleszkedik egy nagyobb jelrendszerbe
- emberi érintkezésben valósul meg

4. nyelvi jelrendszer

- Nyelv: legegyszerűsebb jelrendszer, mert a legtökéletesebben képes a valóságot visszatükrözni.
- Évezredek alatt alakult ki, az emberi érintkezésben fejlődött egyszerű jelzésekből bonyolult komplex egésszé.
- Több alrendszerek összefüggése és szabályok sokasága kapcsolja össze.
- fonéma: legkisebb nyelvi elem, jelentés megkülönböztető szerepe van, de önálló jelentése nincs. Nem minősül nyelvi jelnek. Rendszerek sokasága alkotja
- Morféma: legkisebb nyelvi jel, melynek önálló jelentése van.
- Szótövek vagy toldalékok lehetnek. Alrendszerek alkotják
- Szintagma (szószerkezet): A mondaton belül szorosan összefüggő szavak kapcsolata.
- Szabályok alapján használjuk helyesen.
- mondat: Egy kerek, egész, lezárt gondolat kifejezésére szolgál.
- szöveg: Legnagyobb nyelvi egység
- Adott beszédhelyzetben a mondanivaló egészét tartalmazza.